

Funded by
the European Union

การประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

โครงการประชาสังคมร่วมแรง เพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง
(โครงการ SUCCESS)

กิจกรรม 1.2 แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ วิธีการ และตัวชี้วัด
และประยุกต์ใช้ในการประเมินความเปราะบางของชุมชนเพื่อสร้างการเตรียมความพร้อมอย่างยั่งยืน

การนำเสนอมีประเด็นดังนี้

1. กรอบงานดำเนินงานโครงการ SUCCESS
2. กระบวนการประเมินความเปราะบาง
3. วิธีการประเมินความเปราะบาง

Funded by
the European Union

กระบวนการมีส่วนร่วม
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ทุกภาคส่วน

โครงการ SUCCESS

กรอบการเตรียมความพร้อมของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศที่ครอบคลุมคนทุกระดับและเท่าเทียมกัน

ผลลัพธ์

- ขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชนเพิ่มขึ้น
- การพัฒนาเมือง การปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศและการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติครอบคลุมคนทุกระดับและเท่าเทียมกัน

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมือง

การประเมินความเปราะบาง
ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางเพศ

การเรียนรู้

กิจกรรม
1.4

ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม
และแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ

กิจกรรม
2.1, 2.2, 2.3

โครงการนำร่อง

การเรียนรู้

กิจกรรม
3.1, 3.2, 3.3

ติดตามและ
ประเมินผล
การเตรียมพร้อม

บูรณาการแผนระดับ
ชุมชนเข้าสู่นโยบาย
ท้องถิ่น

กิจกรรม
4.1, 4.2, 4.3

การประชาสัมพันธ์
การเผยแพร่องค์ความรู้

การสะท้อนและ
วิเคราะห์ผล

กระบวนการประเมินความเปราะบาง SUCCESS

คัดเลือกพื้นที่

การวิเคราะห์สถานการณ์

ผู้คน/สังคม

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์ด้านสังคมในปัจจุบัน

สถานการณ์ในปัจจุบัน

เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดและวิกฤต

จุดอ่อนและความล้มเหลว

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความเปราะบางของชุมชนเมือง
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์ด้านสังคมและการดำรงชีวิต
อย่างยั่งยืน (ใช้กรอบการทำงานตามแนวคิด
การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน)

วิเคราะห์บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน,
ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบ
นิเวศวิทยา, วิถีปฏิบัติ

เหตุการณ์ไม่คาดคิดและวิกฤต
การเตรียมความพร้อม, การรับมือและการ
ฟื้นตัว

ผลกระทบ
จากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

จุดอ่อนและความล้มเหลวในการเข้าถึง
ทรัพยากรและบริการ

ความเปราะบาง

คัดเลือกพื้นที่

- ขอบเขตตำบล
- ขอบเขตเทศบาล
- ระดับชุมชน – ชุมชนไหน? ก็ชุมชน?

Funded by
the European Union

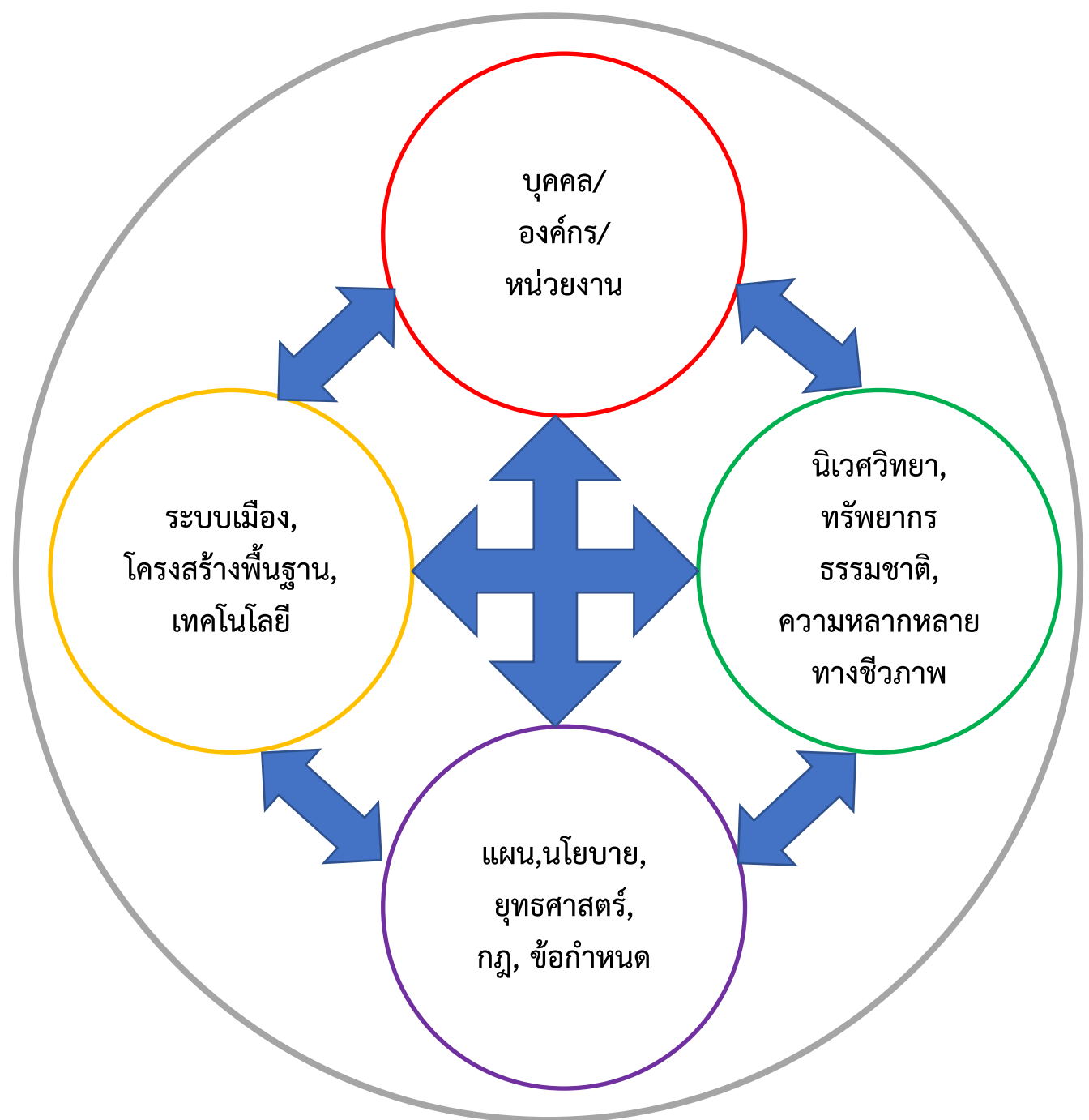

การวิเคราะห์สถานการณ์

- กำหนดขอบเขต
- มองภาพใหญ่
- ทำความเข้าใจทางกายภาพ, สังคม, เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
- ปัจจัยขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

Funded by
the European Union

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

จากอดีตสู่ปัจจุบัน

มีอะไรเปลี่ยนแปลง? อย่างไร? อะไรเป็นปัจจัยขับเคลื่อน?

ตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน, แผนพัฒนาของเทศบาล

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมือง

จากอดีตสู่ปัจจุบัน
สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร?

การวิเคราะห์สถานการณ์

ผู้คน / สังคม

- บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ (เช่น กลุ่มผู้หญิง, กลุ่มคนรายได้น้อย, กลุ่มคนยากจน, กลุ่มคนพิการ, กลุ่มคนชายขอบ)
- สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร?
- ปัญหาที่สำคัญคืออะไร?

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ (เช่น ระบบน้ำ, อาหาร, ไฟฟ้า, สุขาภิบาล)
- สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร?
- ปัญหาที่สำคัญคืออะไร?

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

ผู้คน / สังคม

- บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ
- ปัญหาที่ต้องเผชิญแตกต่างกันไปตามบุคคล/ครอบครัว/ ครัวเรือน/ กลุ่มคนต่าง ๆ
- การเข้าถึงระบบและโครงสร้างพื้นฐานของเมือง - เข้าใจถึงความครอบคลุมและความไม่เท่าเทียมกัน

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ (เช่น ระบบน้ำ, อาหาร, ไฟฟ้า, สุขาภิบาล)
- หน่วยงานภาครัฐและกระทรวงต่าง ๆ เป็นผู้จัดหาและให้บริการ
- การดำเนินงานและการบำรุงรักษา
- นโยบาย, แผน, กฎ, ข้อกำหนด

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์ด้านสังคมและการดำรงชีวิต
อย่างยั่งยืน (ใช้กรอบการทำงานตามแนวคิด
การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน)

วิเคราะห์บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน,
ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบ
นิเวศวิทยา, วิถีปฏิบัติ

เหตุการณ์ไม่คาดคิดและวิกฤต
การเตรียมความพร้อม, การรับมือและการ
ฟื้นตัว

ผลกระทบ
จากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

จุดอ่อนและความล้มเหลวในการเข้าถึง
ทรัพยากรและบริการ

ความเปราะบาง

การประเมินความเปราะบาง

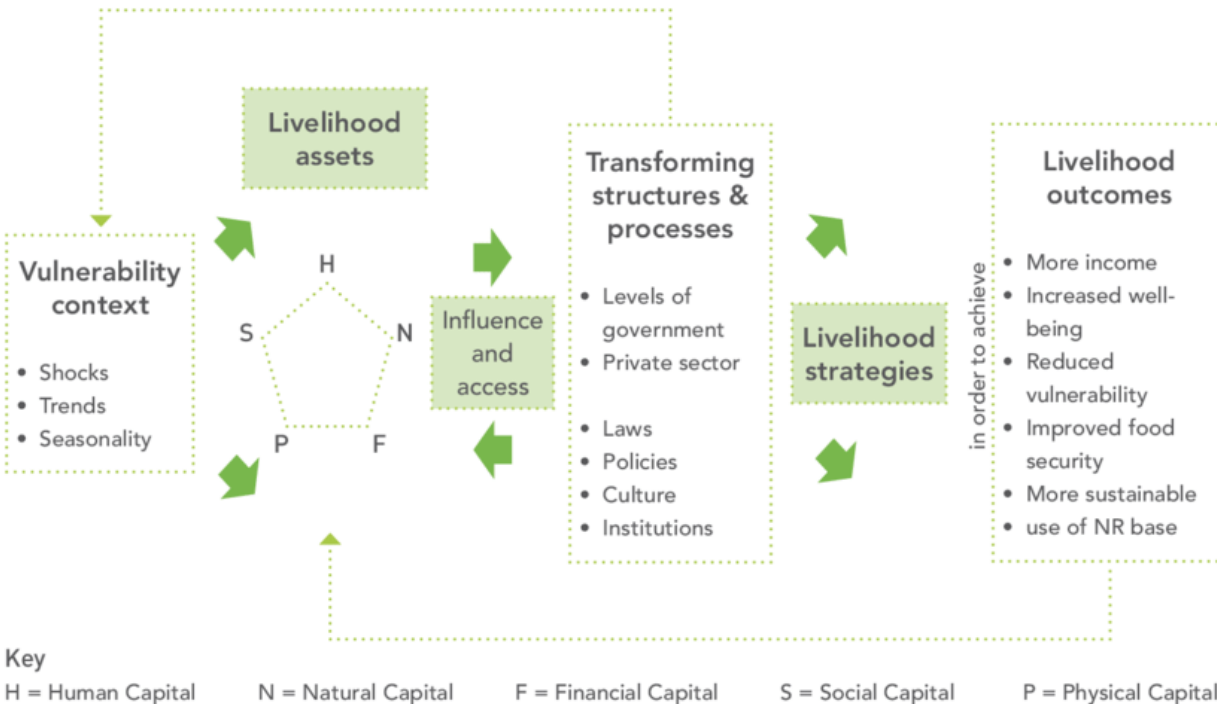

Funded by
the European Union

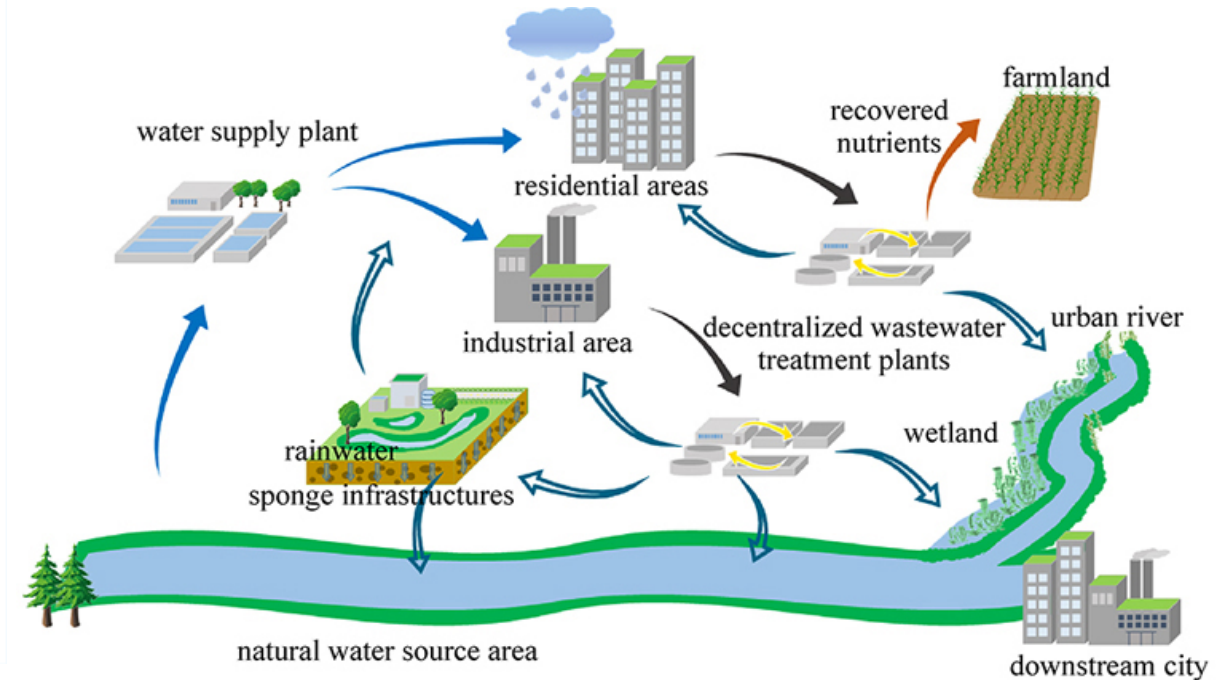
ผู้คน / สังคม

- แนวคิดการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

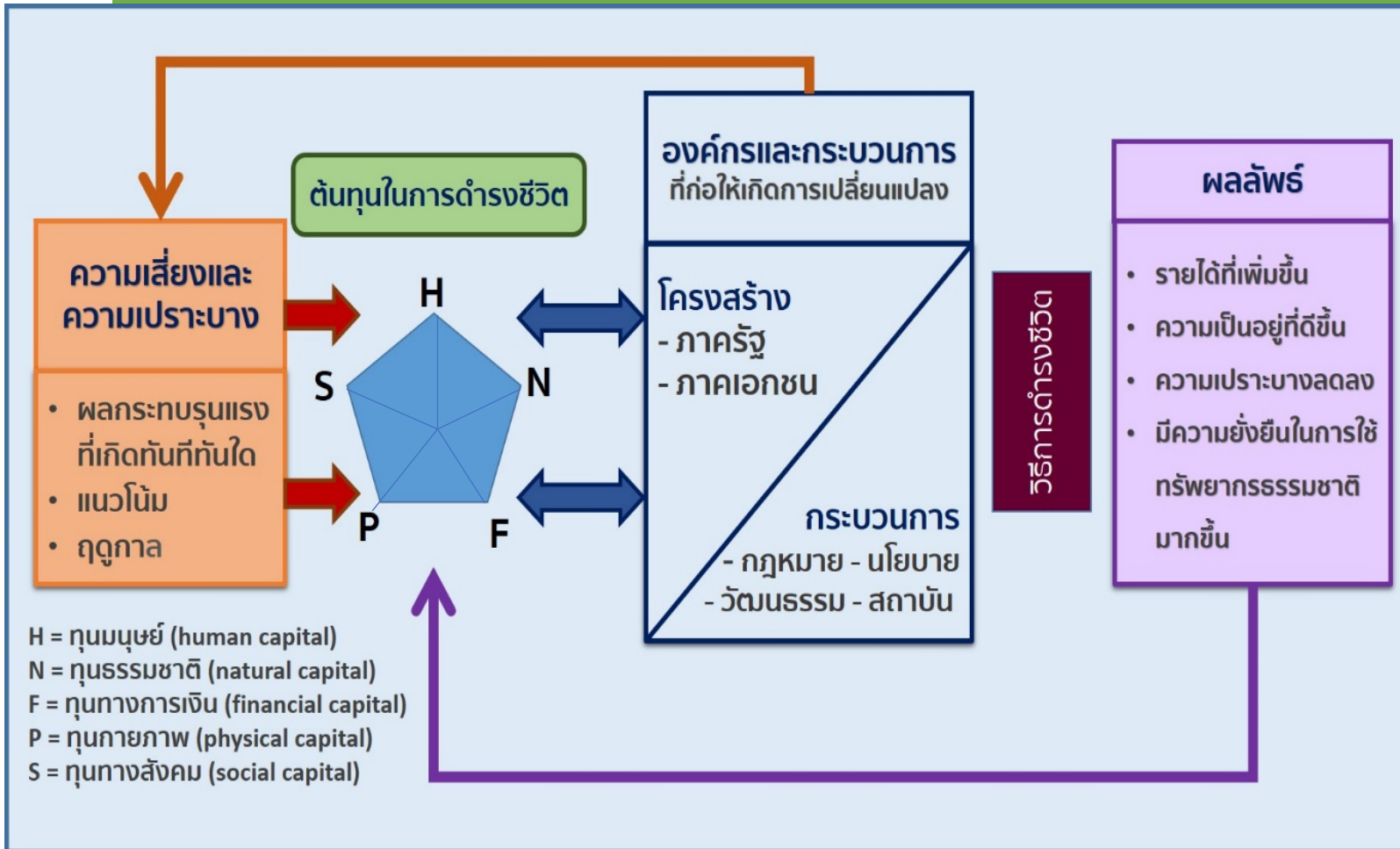

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ระบบน้ำ
- บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน, โครงสร้างพื้นฐานของเมือง, วิถีปฏิบัติ

แนวคิดการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

ทุน/สินทรัพย์

- **ทุนมนุษย์** – สุขภาพ, การศึกษา, องค์ความรู้, ทักษะ
- **ทุนทางสังคม** – เครือข่าย, ความสัมพันธ์
- **ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ** – ที่ดิน, น้ำ
- **ทุนทางกายภาพ** – โครงสร้างพื้นฐาน, บ้านที่อยู่อาศัย, น้ำประปา, สุขภาพ
- **ทุนทางการเงิน** – เงินออม, หนี้สิน, ค่าจ้าง

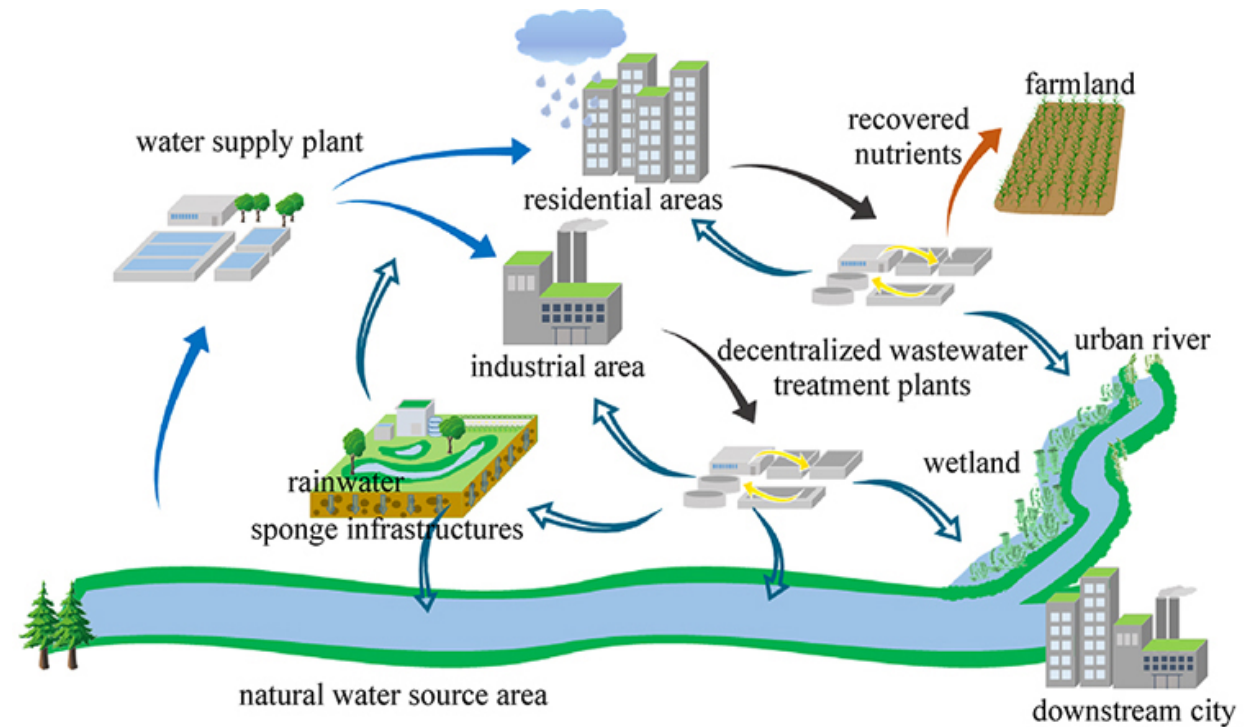
Funded by
the European Union

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

เมือง – ระบบน้ำ (ตัวอย่าง)

- บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน – ผู้ใช้น้ำ
- ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน
- ระบบนิเวศวิทยา
- วิถีปฏิบัติ - นโยบาย, แผน, ยุทธศาสตร์, กฎหมาย, ข้อบังคับ, แนวปฏิบัติอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

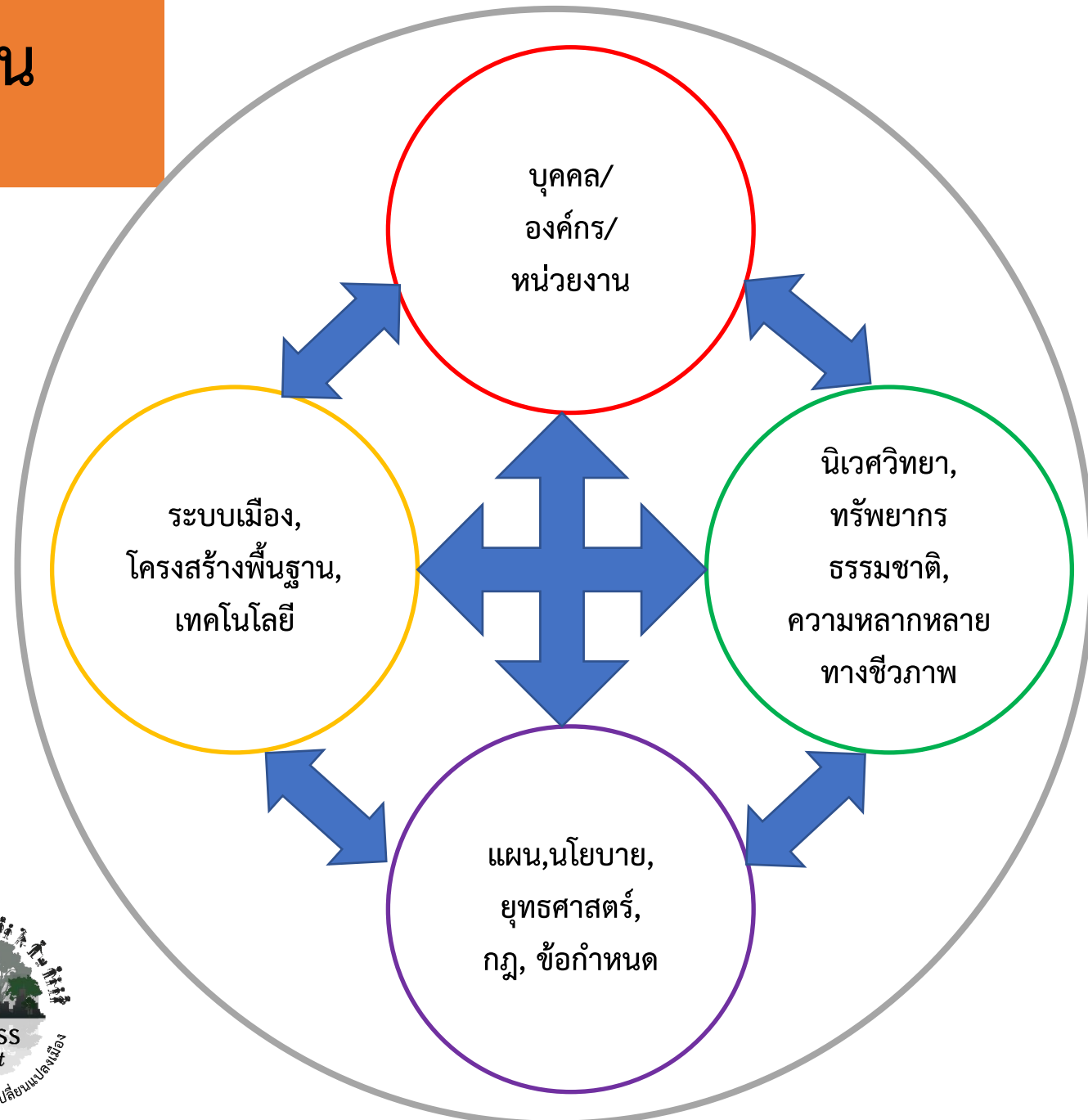

Funded by
the European Union

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

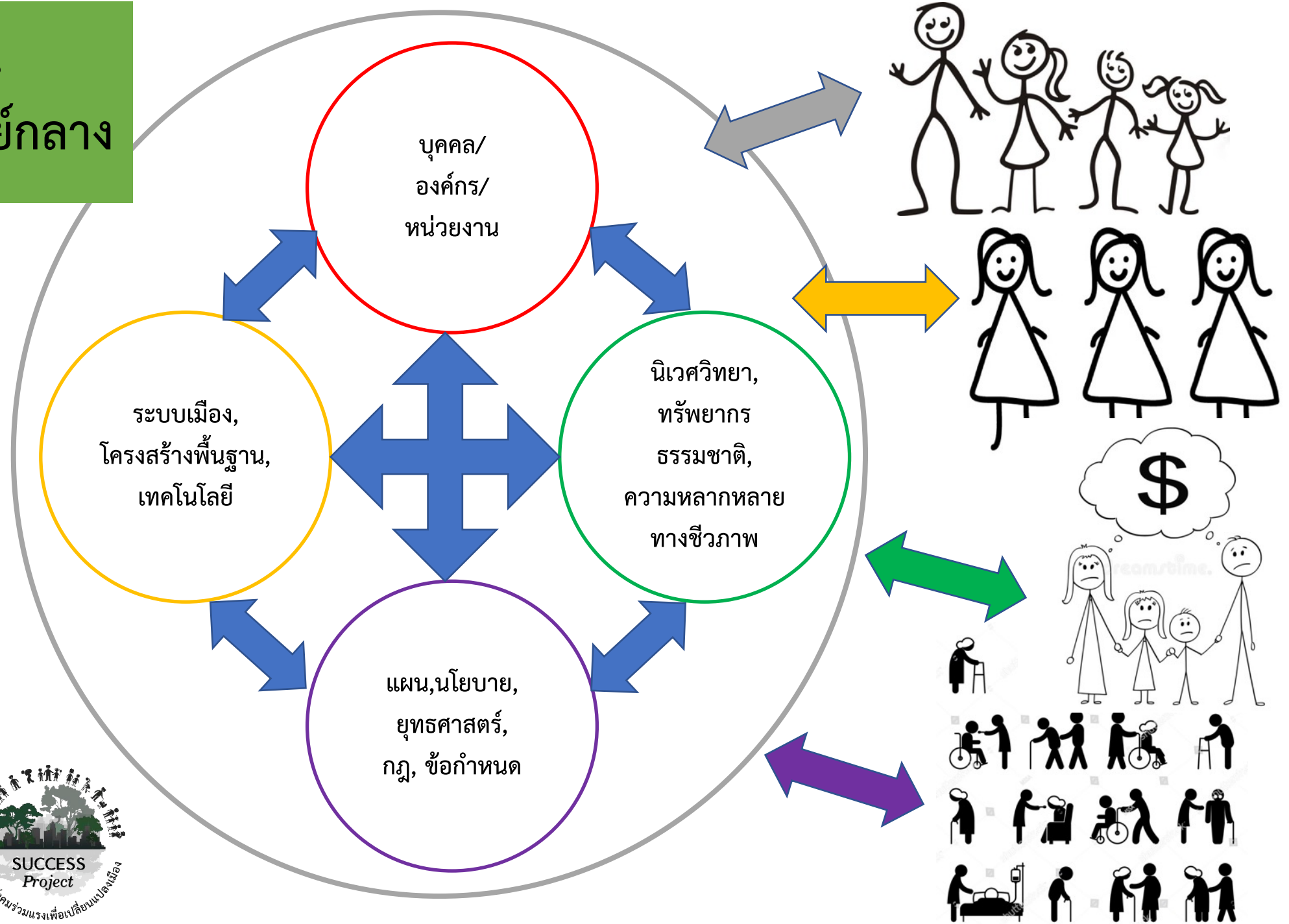
- บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน
- ระบบเมือง, โครงสร้างพื้นฐาน, เทคโนโลยี
- ระบบนิเวศวิทยา
- วิถีปฏิบัติ

Funded by
the European Union

การประเมิน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์ด้านสังคมและการดำรงชีวิต
อย่างยั่งยืน (ใช้กรอบการทำงานตามแนวคิด
การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน)

วิเคราะห์บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน,
ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบ
นิเวศวิทยา, วิถีปฏิบัติ

เหตุการณ์ไม่คาดคิดและวิกฤต
การเตรียมความพร้อม, การรับมือและการ
ฟื้นตัว

ผลกระทบ
จากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

จุดอ่อนและความล้มเหลวในการเข้าถึง
ทรัพยากรและบริการ

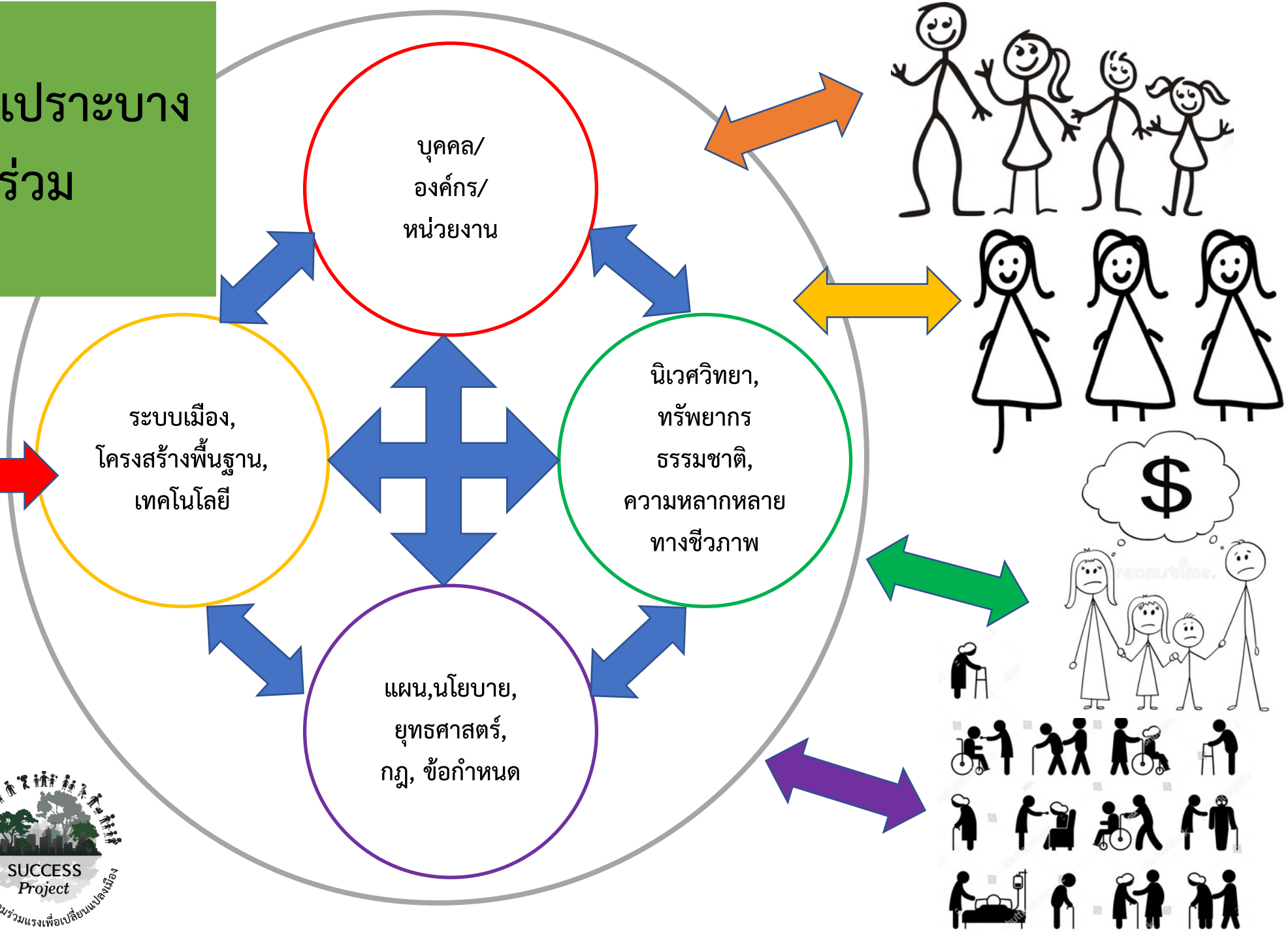
ความเปราะบาง

การประเมินความเปราะบาง อย่างมีส่วนร่วม

ประสบการณ์ที่ผ่านมา
ภัยพิบัติในอดีต
วิกฤตในอดีต

Funded by
the European Union

ประสบการณ์ที่ผ่านมา ภัยพิบัติ/วิกฤตในอดีต

ผู้คน / สังคม

- เลือกเหตุการณ์ในอดีต (เช่น ภัยพิบัติ ปี 2553 หรือ พายุไต้ฝุ่นปลาบึก ปี 2562)
- เกิดอะไรขึ้น?
- การเตรียมความพร้อม/การเตรียมตัว
- การรับมือ/การจัดการ
- การฟื้นตัว

Funded by
the European Union

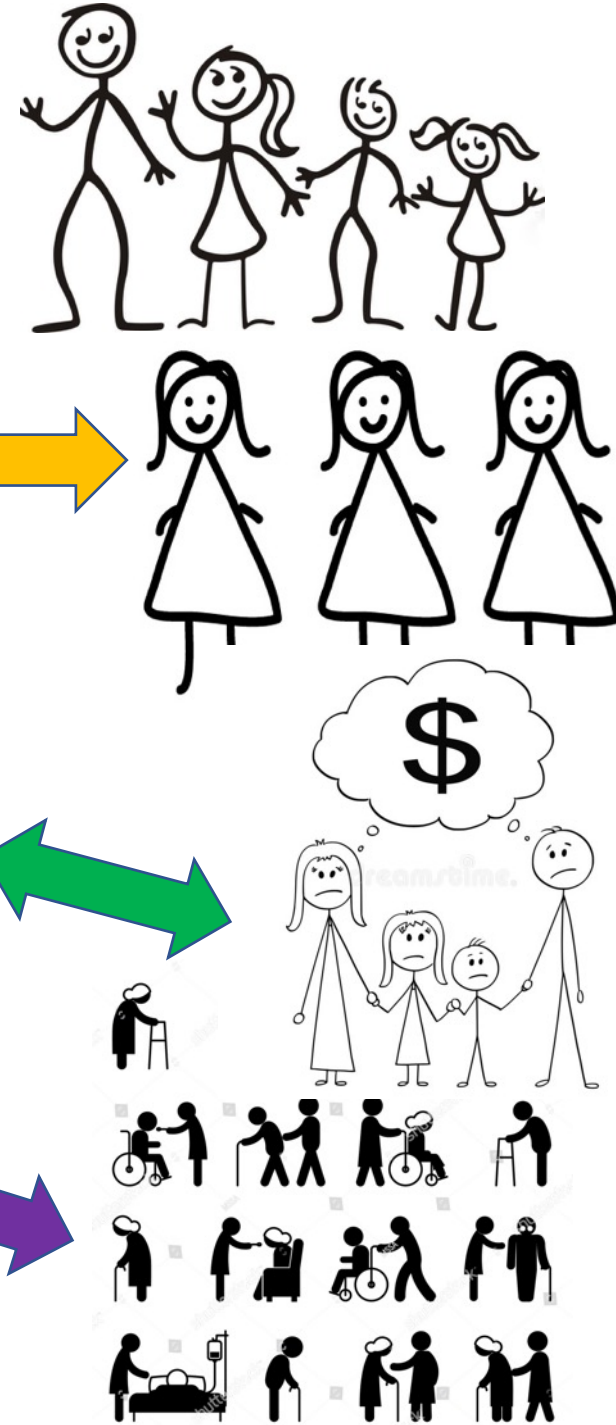
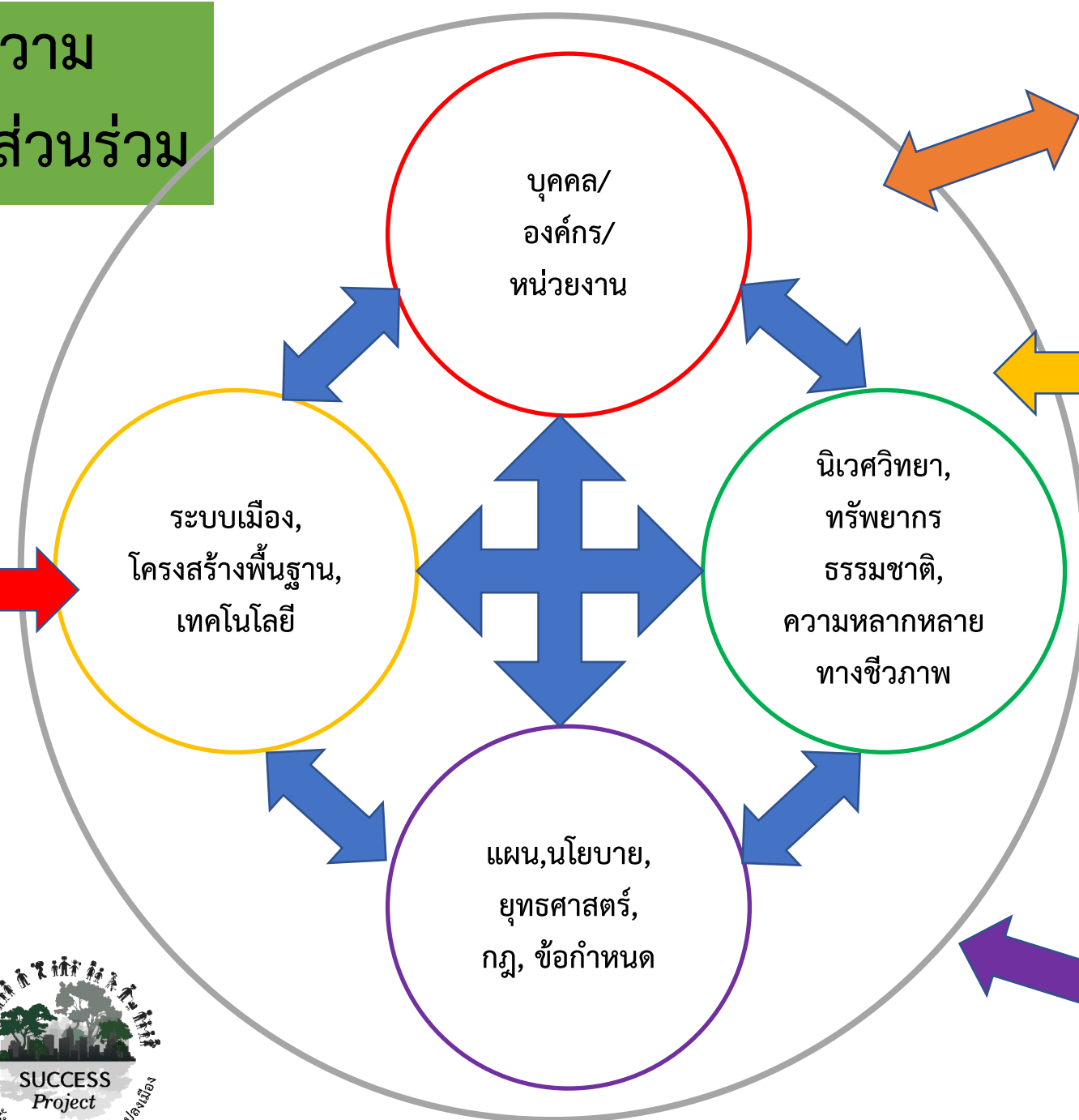

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ภัยใต้สถานการณ์เดียวกัน (เช่น ภัยพิบัติ ปี 2553 หรือ พายุไต้ฝุ่นปลาบึก ปี 2562)
- เกิดอะไรขึ้นกับระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน?
- ความล้มเหลว?
- หน้าที่/ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ / หน่วยงานต่าง ๆ / เทศบาล

การประเมินความ เปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

ผลกระทบจากการ
เปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การเปลี่ยนฤดูกาล = ฤดูร้อนยาวนานและร้อนมากขึ้น ฤดูหนาวสั้นลงและอุ่นขึ้น ฤดูฝนมาถึงช้าและสั้นกว่าเดิม
- การเปลี่ยนแปลงทั้งความถี่และความรุนแรงของสภาวะอากาศสุดขีด (Extreme weather)
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ความถี่ และความรุนแรงของพายุ
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฝน
- น้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น
- การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิเฉลี่ย

Funded by
the European Union

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสภาพอากาศ (อุณหภูมิ, ปริมาณฝน, ฤดูกาลเคลื่อน, เหตุการณ์สภาวะอากาศสุดขีด) ในระยะเวลายาวนาน
- สภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงทุกปี

Funded by
the European Union

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- พวกเราทุกคนกำลังอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- สภาพอากาศไม่สามารถคาดเดาได้ - เหตุการณ์รุนแรงไม่คาดคิด
- สภาพอากาศสุดขั้วจะเกิดขึ้นบ่อยมากขึ้น
- การเตรียมการและการตัดสินใจทำได้ยากมากขึ้น เช่น ควรกักเก็บน้ำเมื่อใด, ควรเตรียมป้องกันน้ำท่วมเมื่อใดและนานเท่าใด

Funded by
the European Union

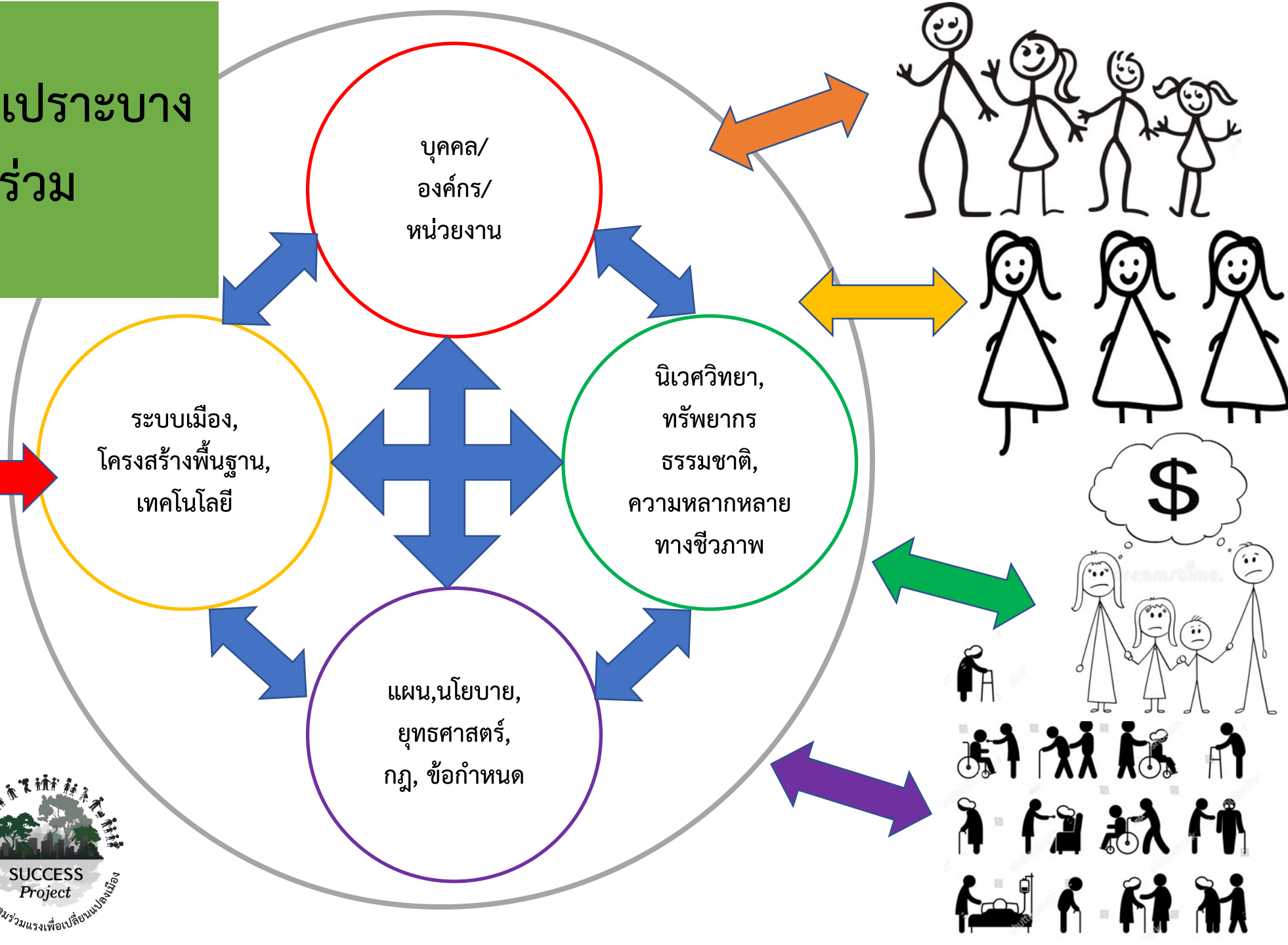

การประเมินความเปราะบาง อย่างมีส่วนร่วม

ผลกระทบจากการ
เปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าปัญหาที่มีอยู่เลวร้ายมากขึ้น?
จะเกิดอะไรขึ้นถ้าภัยพิบัติ/วิกฤต เกิดขึ้นทุกปี?

ผู้คน / สังคม

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

Funded by
the European Union

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผู้คน / สังคม

- จะเกิดอะไรขึ้นถ้าน้ำท่วมใหญ่ปี 2543 หรือพายุไต้ฝุ่นปลาบึก เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก?
- จะเกิดอะไรขึ้นถ้าไม่สามารถทำงานได้ใน 1 อาทิตย์
- จะเกิดอะไรขึ้นถ้าไม่มีน้ำใช้ใน 1 อาทิตย์
- จะเกิดอะไรขึ้นถ้าน้ำท่วม 1 อาทิตย์

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ฝนตกปริมาณมากเท่าไร ถึงจะเข้าขั้นวิกฤต?
- แล้งฝนยาวนานเท่าใด ถึงจะเข้าขั้นวิกฤต?
- หากระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานล้มเหลวหรือไม่ทำงานได้เป็นจำนวนกี่วัน ถึงจะเข้าขั้นวิกฤต?
- น้ำท่วมที่สามารถยอมรับได้ (ความลึก/ช่วงเวลา) ถึงจะเข้าขั้นวิกฤต?

Funded by
the European Union

ความเปราะบาง

ผู้คน / สังคม

- ต้องเข้าใจว่า ทำไม บางบุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ (เช่น กลุ่มผู้หญิง) ถึงเปราะบาง
- ต้องเข้าใจ ความแตกต่าง ของผลกระทบที่ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานของผู้คนที่แตกต่างกัน

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

- ต้องเข้าใจ บทบาทและความรับผิดชอบ ของหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงต่างๆ และเทศบาล ในการบำรุงรักษาและการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน
- ต้องเข้าใจว่าระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐานทำงาน อย่างไร
- ต้องเข้าใจว่า เหตุใด ระบบเหล่านี้นถึงล้มเหลว

กระบวนการประเมินความเปราะบางโครงการ SUCCESS

คัดเลือกพื้นที่

การวิเคราะห์สถานการณ์

บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ
(เช่น กลุ่มผู้หญิง, กลุ่มคนรายได้น้อย, กลุ่มคน
ยากจน, กลุ่มคนพิการ, กลุ่มคนชายขอบ)

ออกแบบการเก็บข้อมูล, แบบสำรวจ และตัวชี้วัด

เก็บข้อมูลและวิเคราะห์

ระบบและโครงสร้างพื้นฐานของเมืองที่
สำคัญ และระบุนโยบายราชการ
กระทรวง และเทศบาลที่เกี่ยวข้อง

ออกแบบการเก็บข้อมูล, แบบสำรวจ และตัวชี้วัด

เก็บข้อมูลและวิเคราะห์

เข้าใจ ความเปราะบางของเมือง

Funded by
the European Union

เครื่องมือและตัวชี้วัด

เครื่องมือและตัวชี้วัดสำหรับใช้ในการประเมินความเปราะบาง

- กรอบแนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน
(The Sustainable Livelihoods Framework: SLF)
- กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Urban Climate Resilience Framework: UCRF)
- แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการภัยพิบัติ
(UN-DRR Self-Assessments: LG-SAT)

Funded by
the European Union

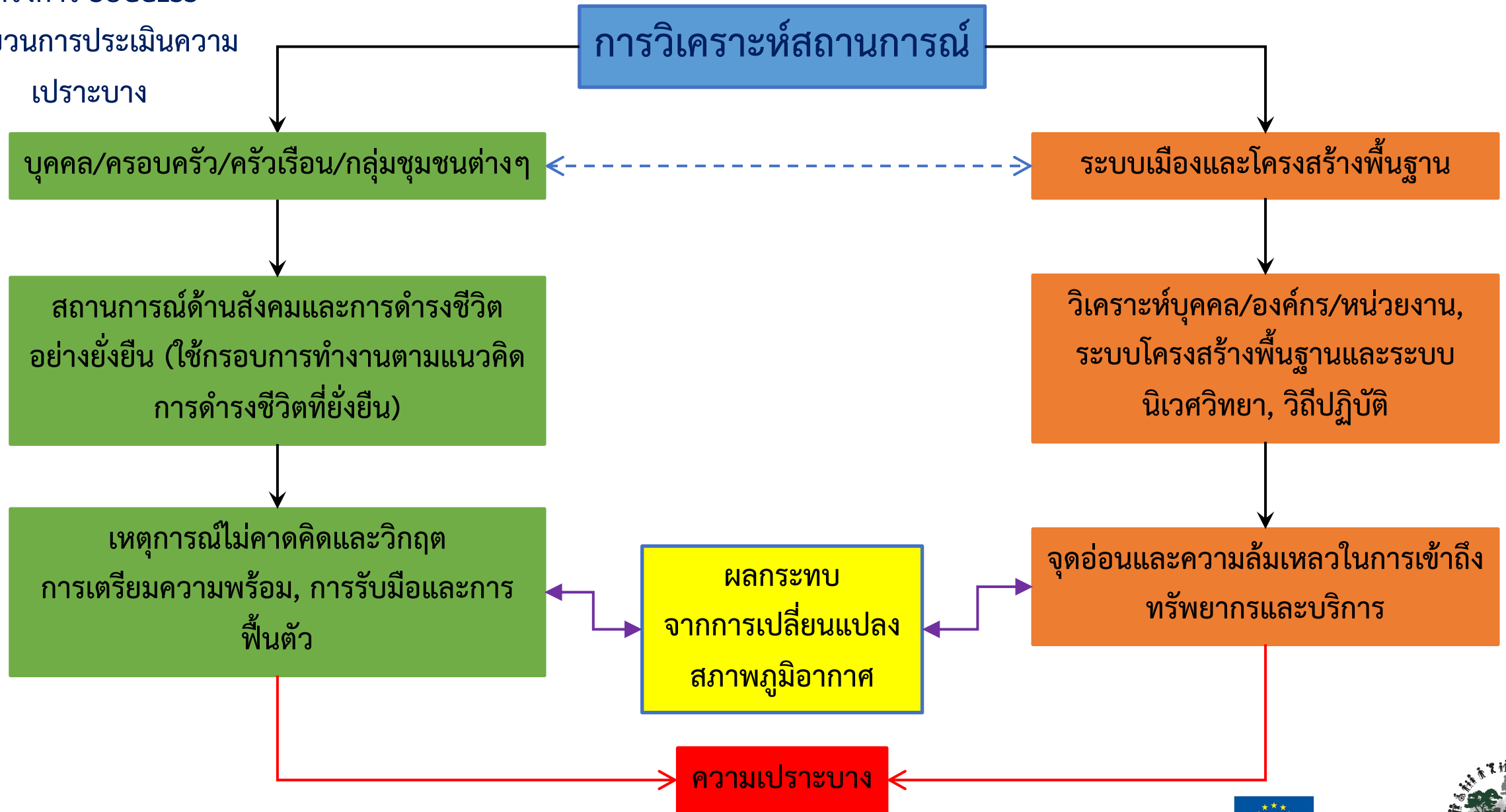

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

- สัมภาษณ์
- วีดีโอ / ภาพบอกเรื่องราว
- กรณีศึกษา = เรื่องราว
- ระดับครอบครัว หลายครอบครัว = 1 เรื่องราว = 1 กรณีศึกษา
- ระดับกลุ่มชุมชน หลายกลุ่มที่แตกต่างกัน (เช่น กลุ่มผู้หญิง กลุ่มคนจนในเมือง กลุ่มคนพิการ) = 1 เรื่องราว = 1 กรณีศึกษา

โครงการ SUCCESS
กระบวนการประเมินความ
เปราะบาง

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์

บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ

ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์ด้านสังคมและการดำรงชีวิต
อย่างยั่งยืน (ใช้กรอบการทำงานตามแนวคิด
การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน)

วิเคราะห์บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน,
ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบ
นิเวศวิทยา, วิถีปฏิบัติ

เหตุการณ์ไม่คาดคิดและวิกฤต
การเตรียมความพร้อม, การรับมือและการ
ฟื้นตัว

ผลกระทบ
จากการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

จุดอ่อนและความล้มเหลวในการเข้าถึง
ทรัพยากรและบริการ

ความเปราะบาง

แผนยุทธศาสตร์ระดับชุมชน หรือ ระดับท้องถิ่น

Funded by
the European Union

โครงการประชาสังคมร่วมแรง เพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง (โครงการ SUCCESS)

- สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
- <https://www.facebook.com/UrbanClimateResilienceThailand/>
- www.tei.or.th/thaicityclimate/success.html
- successprojectinfo@gmail.com

Funded by
the European Union

